

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 120 Lei
Pe jumătate
de an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Lei.

INSERTIUNI

și reclame după învoială.

ROMÂNUL

REDACTIA
Bulevardul
Regele Ferdinand Nr. 50

ADMINISTRAȚIA
Biroul de zi Marțin
Str. Horia No. 2.

Apare săptămânal sub îngrijirea organizației Tinerimei Național Tărăniste.

Pentru ziua de mâine

În eforturile sale de a-și întemeia rosturile de viitor pe o bază trainică, poporul românesc și-a cristalizat ființa în două forțe politice.

Una este forța brută, coruptă și corupătoare: liberalismul. Imbibat de ideologia otrăvitoare, clocită în cuibul de intrigi și perfidie, ce în politica orientală a însemnat Fanarul veacuri de-arândul, liberalismul nu a putut prinde rădăcini în sufletul neamului românesc. Fiindcă deși pretinde a dovedi filiațiunea sa, din revoluțiile generoase ale apusului, izvorul său de inspirație a rămas același Bizanț ce și-a descompus imperiul sub acțiunea nefastă a imoralității. Țara românească, a fost nevoită să sufere, în viața sa politică, prezența unui organism politic, ce nu avea nici una din însușirile generoase ale forței sale. Este adevărat. Numai puțin adevărat este însă că metodele de guvernare liberale nici odată nu au putut fi apropiate de marea mulțime a nației, care suferă un jug, dar nu beneficia de vre-un drept. Dacă poporul românesc și-a suferit acești conducători în trecut, este fiindcă, în realitate, nu viața sa internă și organizarea sa gospodărească, i-au fost nizuințele supreme. Având aspirații de un ordin superior, care ținteau întâi însumarea în aceleași margine de țară a întregii suflări românești, era firesc ca problemele interne să cadă pe al doilea plan. De unde și fenomenul marilor noștri bărbați de Stat, cari înainte de a fi luptători pentru drepturile cetățenești, au fost animatorii credinței ce covârșia orice chestiune de interes regional. Deaceia viața marilor luptători din sfertul întâi al secolului nostru, a fost închinat unității naționale. În acest înțeles au viețuit, Tache Ionescu, Nicu Filipescu, Barbu Delavrancea.

După îndeplinirea idealului național, preocupările de interes social se impun. Încă în anul 1917, în lașul suferinții, se încheagă organizația politică a conducătorilor țărăniști de mai târziu.

Anul 1919, accentuiază mai mult trezirea la conștiința demnității sale sociale, în semnul căreia poporul românesc și-a dat un parlament, primul isvorit din voința populară: Parlamentul Federației Naționale.

De atunci forța politică, chemată să orânduiească treburile publice potrivit unui ideal curat, a afirmat voința de a se cârmi singur, a poporului românesc. Această forță politică răsărită din satele Ardelene, deopotrivă de generoasă și viguroasă cu cea din sufletul popular al țării românești de dincolo de Predeal, a însemnat întâiul punct de reazim, și un început de primenire morală. Călite prin lupta neodihnită

ca au trebuit să ducă cele două curente sănătoase, au crescut ca prin minune, din fiecare lovitură ce-i prepăra reacțiunea primind noi puteri, și cu fiecare persecuție adăugându-i-se tot mai mult din sufletul popular.

Azi, singura organizație cu rădăcini în pământul românesc, ca și în sufletele celor nădăjduitori, este Partidul Național-Tărănesc. I se prepară încă atacuri, va fi supus încă intrigărilor atât de meschine, dar ideologia sa, credința sa, nu poate fi înfrântă. Sunt curente ce mișcă și animează popoarele, curente cari nu pot fi străvilit de nimeni, și cari îndeplinesc un drum istoric al lor, ce nu se măsoară cu anii, ci cu deceniile. Venind într-o vreme când nevoia de o restabilire a forțelor morale este adânc simțită, când necesitatea de a fi cinstiți în cele mai amănunțite lucrări, ca și în problemele de interes general e o poruncă de existență, când munca e reclamată ca un leac tămăduitor al atâtor boale sufletești de care ne suferă veacul, organizația partidului Național-Tărănesc, este instrumentul istoric ce neamul românesc și-i dă pentru a desăvârși misiunea sa.

În lumina acestor adevăruri trebuie judecată situația în care ne găsim, și drumul pe care-l vom urma mâine.

Fuziunea

Problema la ordinea zilei, care este de o capitală importanță pentru desfășorarea vieții noastre politice, fuziunea partidelor democratice ale țării românești, cu organizația ce deține azi puterea, nu este numai o treabă de bucătărie politică. Necesitatea înjghebării unui organism politic ce să poată fi opus cu succes real, astăzi puhoiului bancar al Brătienilor este evidentă. Nu fiindcă democrația română nu ar fi destul de puternică spre a se întemeia numai pe propriile sale puteri. Noi credem în puterea de viață a democrației ce are la bază un adevăr istoric: puterea de acțiune a sufletului popular, și o profesiune de credință: lupta pentru idealurile sociale de totdeauna ale omenirii.

Dar, cum politica își are și etapele sale când se numără șansele unei lupte, credem că neamul românesc a ajuns la o asemenea răscruce.

Pentru a semnala această răscruce, partidul național-tărănesc a spus mărturia credințelor cu care pornește mai departe, fie în alianță cu alții, fie și singur.

E credința sa în misiunea ce-i revine de-a se opune acțiunii disolvante a liberalismului, și de a inaugura în viața politică o eră întemeiată pe principii ce dau durabilitate unui stat și propășire unui popor. De unde va purcede abia în calea sa de stat modern și de popor misionar în acest colț de orientalism.

E o mărturisire netedă și categorică, a unui partid politic conștient de valoarea sa, de puterea ce reprezintă și de misiunea ce-i revine. Și de care mărturisire desigur că cei cari doresc o fuziune, sincer și bărbătește, vor avea de ținut seamă. Întâmpinându-o cu hotărârea pe care le-o cere țara: împotriva liberalilor.

Partidul Național-Tărănesc

și rănilor de care suferă țara.

Partidul Liberal format în marea lui majoritate, cu elemente rămase din timpul epocii fanariote, prin urmare compus din tot ce țara avea mai corupt, mai trândav și mai abusiv, nu putea să dea naștere unui organism cu vigoare și cu grijă de binele țării și al neamului românesc.

Prin tot felul de apucături necinstite, acest partid a putut fi la conducerea țării mai bine de 50 ani, dar în tot timpul acesta, țara nu a avut decât de suferit; nimic nu se făcea în interesul general al țării, ci totul pentru partid și pentru partizanii lui. Țara și bunurile ei le considerau ca averea lor particulară, pe care o exploatau în interesul lor și în paguba mulțimei muncitoare.

Neavând nici o legătură sufletească cu muncitorimea dela sate și orașe, căutau prin toate mijloacele să le stoarcă tot ce aveau, până și vlagă din oase.

În opoziție cu acest partid avem partidul Național-Tărănesc care își are origina și puterea în mijlocul celor care muncesc și produc, și care înțelege să rezolve diferitele probleme sociale, în așa mod, ca din rezolvarea lor să decurgă pentru clasele muncitoare, maximum de beneficii.

Astăzi, voi începe cu problema administrativă ca una ce reprezintă mare interes pentru bunul mers al tuturor treburilor din această țară. Administrația actuală, făptură liberală, este o bubă veche de care a suferit România-mică și de care suferă și România-mare. Această rană, care a oprit și oprește în loc, dezvoltarea vigurosului organism românesc, a dat în totdeauna de gândit oamenilor conducători și care lucrau cu dragoste de neam.

În zadar le-a fost toată truda de îndreptare, fiindcă în calea lor au stat, ca niște stânci de granit, mulțimea politicianilor veroși, lipsiți de conștiință și de dor de bine pentru neamul nostru. Scopul urmărit de oamenii cinstiți de a aduce oare-care îndreptare a relelor de care suferea administrația, nu a putut fi atins, așa că administrația a rămas tot rea, o adevărată plagă pe capul țării, izvorul nesecat al tuturor relelor din România-Mare.

Țara mărită are trebuință de o administrație ideală, nu numai pentru bunul mers în interior, dar și pentru bunul renume în afară. În locul unei administrații care să ne facă cinstea, avem una de care ni este rușine?

Partidul Național-Tărănesc, care este straja neadormită a legalității și dreptății, zilnic de la tribuna parlamentului protestează cu tărie contra tuturor abuzurilor îngrozitoare, săvârșite în diferitele unghiuri ale țării, tocmai de aceia care au însărcinarea să păstreze buna ordine și să aplice legea. Administrația românească este o adevărată nenorocire pe capul țării, ea trebuie să fie schimbată din rădăcini, ea trebuie să fie cu totul reorganizată, iar oamenii însărcinați cu facerea administrației, dovediți răi, trebuie să fie înlocuiți cu elemente capabile, cinstite și cu suflet curat. Pentru a avea o administrație la înălțim ea vreauților

trebuie ferită cu totul de microbul politicei, cu care liberalii au infectat-o. O administrație făcută de oameni care fac un fel de politică, nu mai pot fi buni și imparțiali administratori, față de cetățeanul care face altfel de politică decât a lor — întotdeauna, cetățeanul va fi privit cu dușmănie și persecutat. Autoritatea trebuie să lucreze fără ură și fără părtinire față de toți cetățenii, numai astfel încrederea și respectul în autoritate nu va putea fi micșorat.

Pentru realizarea acestui scop Partidul Național-Tărănesc va acorda administrațiilor comunale și județene completă autonomie, desființând cu totul tutela autorității centrale, atât de mult susținută de liberali prin legea Unificării Administrative.

Administrațiile locale trebuie să atârne numai de obștele locale, care să aibă drepturi reale de control asupra administratorilor, pentru că acest drept de control pe de-o parte va face să se nască interes pentru administrație din partea cetățenilor, iar pe de altă parte administratorii, având răspundere față de cei pe care îi administrează, nu vor săvârși abuzuri și se vor sili spre a servi numai interesele publice.

Cei care sunt administratori plătiți de cetățeni vor trebui să servească pe cetățeni, tratându-i blând și ne-jefuindu-i cum se fac acum, când ori ce s'ar face și ori cât de rău, nu există răspundere din cauza protecției stăpânilor. Vorbă bună și faptă bună, atâta cer cetățenii.

Cinstea trebuie să domine în toate autoritățile, iar nu ca acum când necinstea este la ea acasă. Nimic nu se mai poate face fără bacșiș? Vrei un bilet de botez — bacșiș — vrei un bilet de vânzarea unei vite — bacșiș — vrei... bacșiș, bacșiș; altfel nu merge treaba.

Interesul public trebuie să domine ori ce acțiune a administrației.

Nici o risipă a banului public nu trebuie tolerată, nici o lucrare să nu se facă în interesul cuiva sau câtorva ci numai pentru interesul general.

Gospodăriile locale mergând bine prin aceste noi metode, desigur că țara întreagă va fi înfloritoare.

Partidul Național-Tărănesc vrea să înzeestre țara cu o administrație bună și cinstită, el are și puțința și forța morală de a o face, intrupând voința majorității țării.

O administrație bună este necesară ca și aerul, ca și apă, fără ea Statul nu se poate întări.

SĂLCEANU.

Cronica săptămânii

Un ziar din localitate, răspunzând articolului nostru „Crisa autorităților” vorbește de „duplicata partidelor de opoziție”, de „invecșite”, acelor partide, de „articole subversive”, de „demagogie” și alte năzotii. Relevăm acestea în trecut, numai fiindcă foaia se pretinde a fi „organ de propagandă națională” și este servită publicului ca atare. De ce nu are curajul să se numească foaia guvernului? Ceace este. Nu e nici un păcat să fii ziar guvernamental, dar cu o condiție: să mărturisești acest lucru. Să te pretinzi însă „organ de propagandă națională” inducând în eroare lumea de bună credință, cum ni s'a întâmplat și unora dintre noi, când ni s'a solicitat colaborarea, pe care în chip temporar și spre regretul nostru, am acordat-o, este o ineleganță morală.

În ce privește caracterul ziarului nostru, opinia publică, apreciază indeajuns munca noastră servind în chip mult mai rodnic ideea națională. Astfel că nu găsim necesar să accentuăm că „Românul” nu este foaia unui partid și nu are patroni. Este adevărat că apare sub egida unui curent politic, care însă este și unul popular, și aparține unui tineret a cărui muncă nu merită insulta gratuită ce i se face. „Românul” este a întregii suflări românești din aceste ținuturi, din dragostea căreia își fortifică credințele.

O nouă gazetă liberală intitulată „Națiunea”, apare la Cluj. Din articolul program desprindem bucuria confratelui de-a vedea un nou ziar românesc, în rândul atâtor publicații minoritare, ce apar în Capitala Ardealului. La ce subscriem și noi. Dacă avem și mâhniri cetind foaia amintită, este fiindcă din mărturisirile ce le face, se evidențiază, intențiunea de a strecura în această provincie partea rea a unei mentalități perfide, vorbind de adevărul celor „șasezeci de ani din viața Țării Românești” pentru că „să se știe cine a ridicat această țară în scurta vreme de o jumătate de veac dela vasalitate la rangul cel mai important Stat în sud-estul Europei”. Dela această tendință până în a deveni un mic „Viitorul” al Ardealului, nu e decât un pas, pe care desigur confratele nostru va grăbi să-l facă, spre regretul tuturor acelor cari doresc o presă puternică a Ardealului.

In atenția autorităților

Se găsește în „Cafeneaua orășanească” din Arad.

În mobilul din centrul orașului, unde se găsește teatrul orășaneșc, figurează, cel puțin după firma înscrisă la tribunal, o cafenea, așa numită „cafeneaua orășanească”. Țin să accentuez, că numirea de cafenea i s'a acordat numai formal, pentru a induce pe cei în drept, sau mai bine zis pentru ca cei în drept să poată fi induși mai ușor în eroare. De fapt această numire este cu totul improprie scopului ce-l urmăresc proprietarii ei. Împreună cu Unii fii perverși ai neamului ales.

Acest local, — plin întotdeauna cu aceeași familie, — favorizate de către proprietari, despre cari se zice c'ar fi români, — compuse din mutre obraznice, cari se infig cu nerușinare și ocupă toate locurile timp de o noapte întreagă, consumând un pahar cu apă, în cazul cel mai bun un șvarț ori o limonadă — există pentru a sfida ori strâmtora musafirii cinștiți, veniți aici cu intenția de a consuma ori pentru ca să asculte muzică.

Chiar dacă, pe lângă mari eforturi reușești ca să ocupi un loc, este sub demnitatea unui om inzeștrăat cu puțin bun simț, să se înjosească, — mai ales dacă se găsește cu familia — în mijlocul indivizilor dansatori de ambele genuri, cari prin strâmbăturile și mișcările scârboase ce le execută întrec pe cele a locuitorilor din Patagonia ori Honolulu.

Întrebăm proprietarii acestui local, cât și autoritățile, în special pe acelea cari reprezintă moralitatea și ordinea publică: Este admisibil ca oamenii cinștiți să fie puși în imposibilitate de-a frecventa cafeneaua orășanească, aceasta pentru a nu fi obligați să *inghită praful și mirosul infect*, produs al gesturilor, pe cari respectivii le traduc în dans? Este admisibil ca toate locurile să fie rezervate pentru acei „anumiți consumatori” de apă, cari stau până la ora de închidere împreună cu întreaga lor familie, adusă intenționat aici pentru a fi demoralizată și pervertită? Ți-e scârbă când vezi cu câtă satisfacție își privesc părinții

preunată cu mânie, văzând cum se închină vițelului de aur, poporul său.

Rubens era fericit ca om, a ocupat ranguri înalte în diplomație, fericit în amor și în viața familiară în opoziție cu Michelangelo. În „Andromeda” și chiar în „Judecata din urmă”, figurile sale sunt vesele și mai mult vedem această notă în „Silenii”, cari se întorc dela bachanale. În „Cei trei răstigniți”, care reprezintă pe Cristos răstignit între cei doi tâlhari — suferința nu e pe deplin convingătoare.

Van Dyck cel mai bun elev a lui Rubens, era nobil, trăia în anturajul lumii aristocrate și a curții regale; asemenea și figurile lui reprezintă oameni cocheti, manierați. Acelaș lucru îl putem spune și despre Velazquez Franz Hals democrat, care reprezintă personaje bine hrănite pururea zîmbitoare. Pe Murillo îl caracterizează blândețea și bunătatea.

Watteau reprezintă clasa burgheză în pictură, ca om era moros poate din cauza boalei de piept de care suferea și a mediului în care trăia.

D-l conferențiar trage concluzia că la artiștii mari există o legătură strânsă între personalitatea lor omenească și cea artistică.

Michelangelo, Rubens, Murillo, ect., sunt nu numai artiști mari, dar și oameni mari. În operele lor găsim o adâncă filozofie asupra rolului ce-l are omul în această lume.

Conferința D-lui Petranu atât prin expunerea clară și metodică cât și prin proiecțiunile alese și bine reușite a făcut să fie ascultată cu mult interes. Trebuia însă să profite mai multă lume de această conferință.

FOILETON

Personalitatea în artă

Conferința D-lui prof. Petranu dela Palatul Cultural.

În estetică nu se găsește încă o definiție a personalității artistice. Se face deosebire între un artist și alți muritori. Unii găsesc personalitatea artistică în spiritul de observație; astfel un simplu muritor trece indiferent pe lângă o ruină; un artist observă, meditează și redă prin diferite mijloace ceea ce a observat. Alții mai speculativi spun că e geniu cel ce a produs o noutate în artă. Lombroso găsește ceva patologic în genialitate și îl apropie chiar de nebunie. Taine susține că geniu e un produs al mediului al rasei și al momentului. Teoria lui nu e verosimilă, căci un geniu cu cât e mai mare, are el efect asupra mediului, în care trăiește iar pe de altă parte în atâtea rânduri a fost mediul pregătit pentru un om genial și omul n'a venit.

Mediul are o influență, dar mai modestă.

La noi s'a ocupat de personalitatea artistică T. Maiorescu și Dobrogeanu-Gherea nu însă în detalii. Singur D-l M. Dragomirescu în lucrarea „Critica științifică și Eminescu” se ocupă mai pe larg de această chestiune și D-sa numește probabil personalitatea — originalitate.

D-l conferențiar amintește că unii esteți germani fac deosebirea între opera de artă și artiști, iar alții susțin că opera de artă nu se poate emancipa de sub influența personalității omenești.

D-l Petranu e de părerea că între om și opera lui există o legătură întinsă, deși găsim chiar la artiștii mari o deosebire între personalitatea lor și între operă. Așa bunăoară un artist pictează scene religioase fără a avea o convingere religioasă, le face la comandă, din interes material și astfel în aceste opere va lipsi personalitatea artistului respectiv și se vor deosebi de celelalte opere ale lui.

Urmează o serie de proiecțiuni după tablourile marilor artiști și D-sa arată legătura între personalitatea omenească a pictorului respective a sculptorului și între opera sa.

Incepe cu Fra Angelico pictor din sec. XV. Un om bun și adânc religios. Tipurile lui asemenea sunt blânde, gingașe și din întreaga lui operă transpiră un spirit mistic plin de evlavie.

Tot asemenea este Raffaell, o fire blândă ce se redă în operele lui monumentale: „Logodna”, „Madonna Sixtină”, etc.

Michelangelo e caracterizat prin forța deosebită a personajilor, figuri de atleți, de giganti; expresia sufletească însă totdeauna tristă melancolică. Opera lui reoglindeste admirabil personalitatea lui omenească. Despre el știm că nu era tocmai fericit, au contribuit la aceasta o viață sbuciumată și împrejurările familiare nenorocite. Melancolia în „Eremia” trece chiar în resignare. În „Moise” aceiaș calitate formală: forța, musculatura puternică, conținutul sufletesc: tristetea im-

fetele de 15—16 ani, îmbrăcate în costume atât de decolate, încât și pentru plajă sunt exagerate, delectându-se în modul cum acestea știu să execute frecuşurile dibace.

Cerem deci, să se pună sfârșit acestei stări insultătoare față de cetățenii cinstiti, să se clarifice situația acestui local. Dacă este „bar“ ori alt local de noapte asemănător să fie înscris în registrele autorităților ca atare, pentruca publicul să se conformeze, iar dacă este cafenea, să se interzică dansul. În felul acesta va fi satisfăcută atât morala cât și igiena publică și în special or fi satisfăcuți proprietarii localului, căci locurile anumiților consumatori de apă și admiratori de picioare goale vor fi ocupate de musafiri demni, cari deși nu vor sta până la ora de închidere, totuși vor consuma mai mult, ridicând în același timp și prestigiul localului, atât de decăzut.

I. C.

Marele Enescu la Arad.

În zilele de 17 și 18 crt. publicul arădan și cel din jurul Aradului va avea rara ocaziune de a asculta două concerte date de cel mai mare violonist al Românilor, care a făcut cinste numelui Românesc în toate țările apusului, trecut fiind de cele mai culte popoare între celebrii muzicanți ai lumii.

Asociația profesorilor secundari din Arad a hotărât să facă maeștrului Enescu, cu aceasta ocazie, o grandioasă primire, întâmpinându-l, la soare, în gară, iar în seara concertului oferindu-i, drept omagiu, un buchet de flori. După concert va avea loc o masă comună la care vor lua parte toți intelectualii din Arad, cari apreciază pe vrednicul maeștru.

Apelăm la toată lumea românească să ia parte la această adevărată sărbătoare făcând, pentru vrednicul Român, neuitată primirea în orașul nostru.

Bilete cu prețuri foarte reduse se găsesc încă la Papetăria Bloch.

Un strigăt de alarmă

Facem loc acestei emoționante destăinuri asupra felului tragic în cari românii noștri de pe alte meleaguri sunt nevoiți să-și ducă existența miseră. Ni se împărtășește un colț dureros din viața muncitorului român:

În județul Trei-Scaune stârpește pădurile de 37 ani o societate străină, cu numele Groedel, care societate are o suprafață de pădure de vro 22000 jugăre, cumpărate de la comunele învecinate; are afară de aceia tot cam atâta întindere de pădure arendată dela Statul român pe niște prețuri derizorii. Această societate exploatează bogățiile țării de zeci de ani lăsând în urma exploatării munți pleșuvi ne mai plantând nimic acolo unde a stărpiț codrii seculari.

Accionarii și mai ales funcționarii sunt toți jidani, un singur funcționar creștin este, însă, și acesta numai așa a putut prinde un post inferior că a luat în căsătorie pe o jidoavcă.

Cu cine își exploatează această societate pădurile? Nu este greu de găsit, cu nenorociți de români veniți sau mai bine zis aduși de agenți de prin județele: Satu-mare, Somes, Maramurăș. Mai sunt și secui din județul Ciuc, însă în număr mai mic.

Este un contrast dintre cele mai bizare să vezi lăcustele de jidani grași, sănătoși atunci când nenorociții de muncitori români cari le câștigă milioane sunt istoviți de muncă, palizi, slăbiți, plini de toate bolile din cauza meseriei în care trăiesc. Cea mai mare parte dintre ei sunt tuberculoși; nici nu pot fi ei sănătoși deoarece câștigul lor este în disproporție colosală față de munca zilnică ce o îndeplinesc pentru a înbogați societatea. Lucrează sârmanii câte 10 oare la zi cei dela gater, în curent, în praf, în frig, iar cei dela pădure dimineața până noaptea târziu. Iarna sunt expuși la friguri grozave între munții aceia înalți, lucrând în liber. Cu toată munca istovitoare bărbații primesc la zi între 80—110 Lei ca plată,

iar femeile primesc 30—40 Lei. Ce răpădă această câțiva lei în timpurile grele de azi, față de scumpetea îngrozitoare ce este azi. Acești muncitori primesc ca hrană 1/2 kilogram slănină pe săptămână, 1/2 kilogram brânză pe săptămână, accia care taie copaci din pădure primesc 1 kilogram slănină și 1 kilogram brânză pe săptămână. Primesc încă 7 chilogramme făina de pâine și 7 chilogramme făină de mălaiu pe două săptămâni. Toate acestea alimente le primesc dela societate pe preț pe care le cumpără și ea, după câte se spun. Ce sunt aceste alimente pentru muncitorii de păduri cari mănâncă la zi câte două chilogramme pâine și 1/2 kilogram slănină, afară de acestea alimente el trebuie să-și cumpere zilnic și altele tot dela cantina societății neexistând alte prăvălii pe teritoriul fabricii de chereștea. Muncitorului li rămân astfel toate paralele câștigate cu sudoarea feții tot în buzunarele societății, rămânând el aproape fără nici un ban după muncă istovitoare de luni de-a rândul.

Cum se îngrijește Societatea de adăpostirea muncitorilor?

Aceia cari taie copacii din pădure dorm iarna în niște colibe mai rele ca pentru vite, îngheață de frig în ele și se înecă de fum, alegându-se cu fel și fel de dureri reumatice. Ar fi putut face societatea niște bărăci având material destul; acestea bărăci se puteau muta dintr'un loc în altul așa după cum să mutau cu lucrul. Pentru aceia cari lucră la fabrică de chereștea sunt făcute bărăci stabile. Lucrează la această societate la vro 1500 muncitori. Nașterile sunt dese, cei mai mulți copii sunt ilegiti. În vara aceasta o fetiță de 14 ani a dat naștere la un copil, se înțelege ilegiti. Nu e mirare deoarece trăesc în comunism.

Spital pentru acești nenorociți nu există; în anul acesta s-a clădit o mică infirmerie însă până se va înzestra cu cele necesare pentru a putea funcționa vor mai trece mulți ani, deoarece societatea n-are nevoie de oameni bolnavi numai de cei sănătoși, și prin urmare nu-și dă nici un interes ca să aranjeze infirmeria. Fabrica lucrează cu vro 20 gater, având apă caldă destulă, cu toate aceste n-a aflat de cuviință ca pentru acești muncitori cari lucrează ziua noaptea în praf, să instaleze o baie de curățenie având apă și lemne din abundență la dispoziție. Nu s-a clădit fiindcă viața unui sârman muncitor nu contează pentru fabrică nimica și așa i-a lăsat în murdărie trupească și sufletească. În schimb pentru fiecare funcționar este instalată în locuința funcționarului o baie cu tot confortul, este apaduct în toate locuințele funcționarilor.

Societatea a construit în anul acesta un edificiu cu etaj cu camere grandioase, cu sală de biliard, de dans, casinou pentru funcționari, pentru nenorociții de muncitori, pe spinarea cărora se înbogaște societatea, nu face nici baremi niște bărăci ca să nu înghețe iarna de frig având, unde să se adăpostească în timpul viscolului.

Acești muncitori trăesc ca în sclăvie, neavând parte decât de muncă și de neagră mizerie. Cei mai mulți sunt în floarea vieții între 20—35 ani își fac însă impresia unor moșnegi, palizi, slăbiți de nesfârșita mizerie, istoviți de muncă, plictisiți de viață.

Ministerul Muncii este chemat să ia sancțiuni față de toate întreprinderile cari storc și ultima vlagă din trupul nenorociților muncitori. Ce mare prăpastie ne desparte de occident unde altcum se apără sănătatea muncitorului.

Ministerul Muncii are datorința ca să aperse interesele muncitorilor să nu-i lase să fie exploatați până la ultimă picătură de sânge, are datorința să aplice sancțiuni severe față de întreprinderile cari nu dau nici cea mai mică atenție cerințelor igienice impuse de legea sanitară. Stările ce dăinuiesc la colonia „Comando“, așa se numește colonia aceasta, sunt insuportabile.

Nu este muncitorul român bolșevic precum tipă toate societățile de exploatare de păduri. Dacă de fapt ar fi el bolșevic, atunci nu l-ar mai putea exploata aceste societăți ca pe un sclav.

Rugăm membrii organizației și prietenii noștri să ne informeze asupra nevoilor locale spre a le putea face loc în ziarul nostru.

CITIȚI ZIARUL

„ROMANUL“

Cultura.

Peisaj de iarnă

*Soarele rade pe un cer fără culoare,
Pământul s'a sbărct de durere, că nu mai are
[nici o floare!]*

*Parcurile par toate niște mauolee
In care vântul intră și ese, fără nici un fel de chese,
Drumurile îmbătrânite de-alta drum
Nu mai văd și intră în sate, după mirosul de fum.
Grengile copacilor, ca niște coarde desaccordate,
Zbărânc note barbare, cari au gonit pasărilor toate;
Soarele, din lumea lui caldă, rade la noi prin ceață
— Răsul lui ne lăcrămează ochii și apele le'ngheață. —*

*Ziua, scurtă ca o domnie pe scenă,
Intră în noapte, fără nici un fel de trenă.*

Arad 7 Ianuarie.

SANDU POPP.

Un eveniment artistic. În seara zilelor de 17 și 18 Ianuarie cor. publicul nostru va avea rarul prilej de a asculta adevărata muzică. Enescu al nostru, fala neamului, care ne-a dus vestea departe peste ocean, — prin geniul său de artist, compozitor și dirijor —, va cânta în două seri de-arândul în sala Palatului Cultural.

Adevărat preot al artei, își impune prin misticismul apariției pe scenă. Sunt mulți violoniști mari astăzi, cari își impun cu o tehnică remarcabilă, nu se apropie însă nici unul de Enescu.

Enescu are puterea magică de a te transpune din sferele realității în sferele ideale ale artei a adevăratei emoții estetice. Când Enescu își termină bucata și te redă realității tresari ca după un vis frumos.

Prin forța sugestivă a muzicii sale Enescu nu are astăzi rival; locul lui e alături de Paganini și Liszt.

La această sărbătoare a artei românești pentru a aduce omagiile celei mai mari genialități muzicale a neamului nostru, trebuie să se înfățișeze tot ce e românesc în orașul nostru.

Expoziția de pictură a D-lui A. Popp. În ziua de 9 Ianuarie cor. în sala de expoziție a Palatului Cultural, și-a deschis expoziția de picturi D-lui A. Popp, directorul Școlii de arte frumoase, din Cluj. În expoziția D-sale abundează peisagiile:

Pictorul A. Popp nu are nevoie de reclamă ci de înțelegerea artei, care o găsim în tablourile D-sale, D-sa este deja de mult consacrat.

Prețurile modeste fac ca orice iubitor de artă să nu scape prilejul de a avea un tablou, a cărui valoare întrece cu mult prețul pe care l'a fixat pictorul.

Nimeni să nu scape ocaziunea de a vizita această expoziție, care va dura până la 18 Ian. cor.

Situația politică

Interne: Tratatativele pentru înfăptuirea unei fuziuni între partidele național-țărănesc și cel al poporului, s'au intrerupt. D-l general Averescu nu simte nevoia emancipării de sub tutela liberală. Convorbirile în partiuicular continuă însă fără perspective. Se discută noua lege a presei care este întocmită într'un spirit reacționar, și întâmpină opoziția tuturor partidelor politice.

Externe: La alegerile parțiale din Franța pentru Senat, a căzut d. Millerand, exponentul politicii de dreapta, și fost președinte al Republicei. Au câștigat teren partidele de stânga, dintre reprezentanții cărora, d-l Ferdinand Buisson, un socialist, a fost ales președinte al Camerei.

În Germania se continuă forțările pentru alcătuirea unui guvern. Anglia sa pregătește să ia atitudine fățișă împotriva Sovietelor prin expulzarea din Londra a legațiunii Sovietelor care întretinea acolo propagandă comunistă.

Informațiuni.

Oficiul postal din Socodor a fost reclamat autorității în drept, de către administrația ziarului nostru, pentru faptele că a restituit foaia noastră pe motivul că adresatul refuză primirea, atunci când adresatul era abonat, și aștepta să-i sosească foaia. Vom urmări îndeaproape soarta reclamațiunii făcute, și la timp vom publica sancțiunile ce s'au aplicat. Punem în vedere tuturor oficiilor postale, că nu vom tolera să se erijeze în cenzorii noștri, zădărniciind munca noastră desinteresată și vom reacționa în chipul cuvenit. Să se știe că înțelegem să punem la punct o situație ce nu mai poate fi tolerată, și că dispunem de mijloace suficiente de a constrânge pe unii inconstienți să reîntre în legalitate.

— **Administrația ziarului nostru s'a mutat în Str. Horia No. 2, la biroul de ziare I. Martin.**

La Cluj a ars palatul „Urania” unde era instalat cinematograful cu același nume. Focul a luat naștere din neglijența unui servitor. Pagubele sunt evaluate la cinci milioane Lei. Au rămas pe drumuri douăzeci de familii nevoiașe.

D-l Ștefan Olariu, secretarul comunal al Aradului a fost suspendat din oficiu, de către președintele comisiei interimare, pe motivul că a refuzat serviciul datorat legalmente, și a dovedit insubordonare față de superiorii săi. D-l Olariu, a făcut apel împotriva hotărârii primarului, ca fiind neîntemeiată.

Publicațiune. Se aduce la cunoștința D-lor arbitrii de football-Asociație din regiunea Arad, că adunarea generală ordinară din 1927 va avea loc în sala restaurantului Crucea Albă din Arad la data de 21 Ianuarie 1927 orele 8 seara.

Președintele Subcomisiei,
Eugen S. Grășnic.

Fabrica de mobile din Pâncota, a fost prada unui puternic incendiu în noaptea de 11 spre 12 Ianuarie. Pompierii din Arad și din Ghioroc au fost transportați la fața locului, cu trenuri speciale, fără însă a fi putut birui furia dezastrului, care a mistuit în flăcări întreaga întreprindere, lăsând muncitorii, vre-o 300 de familii, fără câștig, în miezul iernii. Pagubele sunt cifrate aproximativ la 15 milioane, cari prin asigurare se vor restitui în mare parte, proprietarilor.

Contrabanda de mătase dela Tornea, a ajuns în fața tribunalului, unde pe ziua de 13 Ianuarie au compărut în stare de arest vinovații principali, șeful de gară Crișan Gheorghe, și vameșul Panait Atanasiu. Tribunalul după o deliberare scurtă a decis restituirea actelor parchetului, pentru îndeplinirea tuturor formalităților, după care se va proceda la judecarea în fond.

Noul guvernator al Băncii Naționale a fost numit d. Tilică Burileanu, care a și fost instituit cu data de 11 Ianuarie a. c. Noul guvernator e tot atât de puțin cunoscut publicului ca și cel care pleacă, și — se poate — tot atât de priceput.

— **Cetii biblioteca de împrumut a librăriei „Concordia” din Arad Strada Eminescu No. 10.**

— **Cumpăr cărți uzate în condițiuni de plată foarte avantajoase. Librăria „Concordia” Arad, Str. Eminescu No. 10.**

Răspândiți ziarul

„ROMÂNUL”

Sfetcicii de eri...

Le este destul din sfetcicia altora și acum începură a se mișca... Firește, că spiritul profan nu-și găsește alinare nicăirea și niciodată! Exploatarea evenimentelor, demoralizatorii vieții noastre publice, augmentatorii corupției generale — atribute cât se poate de plauzibile își fixară ideea de a domina perpetuu cu mici preocupări intercalate în seria anilor. Și ideea preconcepută le pare să-i fi făcut atotputernicii zilei; sub presiunea acestei conduite imaginare se simt în mod sugestiv predestinați viitorului apropiat.

Nu, aceasta nici odată!

Li cunoaștem prea bine, ca să nu mai îngăduim una ca asta. Am fost osândiți să-i tolerăm și să le suportăm din greu actele de „ingenioasă” cărmuire de Stat. Căci pecând treburile Statului topăiau înainte și napoi grație sorții, ei tolăniți în fotolii ministeriale și ministeriabile așteptau mereu rezultatele și efectul activităților nocturne, cari să-i confirme ilegal în locul pe care îl acaparau cu afăta firoseală din neam în neam.

Ș'acum, ce să vezi, „ar vrea” din nou puterea...

Pe semne „actualii” nu mai inspiră nici o confiență și probabil că pentru asta „ar vrea”!

Și pentrucă „ar vrea” se preorândește în fălcuri pela sate, dau târcoale orașelor și cu o gravitate caracteristică ascunsă în adulațiuni captoase persistă în a vesti venirea lor la putere.

... Augurii se nșală. Am avut trista ocazie de a-i cunoaște: țaranul român, în deosebi, a suferit prea mult din cauza lor și nu mai dorește noui suferințe. Cei patru ani — patru ani! — de guvernare liberală a fost deajuns, pentru că din pricina ei o țară întreagă să-și deplângă soarta. Patru ani dearându-l a suferit această nenorocită țară pe urma tirăniei politice liberale!

Ajunge! Și înzădar se frânge pleiada bizantină de se mai introna vre-odată, ea va trebui totuși să capituleze în mod rușinos înaintea cuminenței și bărbăției țaranului român sătul de acrobațiile politice liberale. Căci numai țaranul român va putea să înfrângă nerușinata încercare a fostilor guvernatori.

... Acum se vără din nou ca motanii și, — ei cari au culminat prin acte neleguite, — vociferează în lume că vor să „salveze” țara!

— Nu domnilor, țara nu o veți salva dumneavoastră, țara — v'asigur — își va găsi salvatorul său și ca în trecut și acum nu vă cere decât să vă vedeți de treburi...

Acesta ne este cuvântul nostru!

Faptele din cei patru ani de guvernare liberală ilustrează pe deplin trecutul s'atunci:

— Ne mai trebuie „domnie” liberală?

Peleş.

Ispravă țigănească.

- Ce ispravă ai făcut în bătae măi țigane?
- Am tăiat piciorul unui turc...
- D'apoi pentru-ce nu i-ai tăiat capul, măi țigane?
- Hei, pupa-te-ași, pentrucă ia tăiat altul...

CĂRȚI! REVISTE! ZIARE!

Librăria „Concordia”

Proprietar: **GH. MUNTEANU**
Arad, Str. Eminescu 10.

Registre, Imprintate, Agende.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor Pepiniera Statului Ceala.

No. 16.
1927

ANUNȚ

Conform ordinului Ministerului de Agricultură, una parte din plantațiunea americană, aflătoare pe Pepiniera Statului Ceala se va da în dijmă.

Reflecții sunt rugați a înainta ofertele detaliate la Administrația Pepinierii Statului Ceala până la 10 Februarie. a. c.

Șeful Pepinierii
Lorantu,
Agronom Inspector.

Primăria comunei INEU.

No. 13.
1927.

Publicațiune

Primăria comunei Ineu vinde în ziua de 25 Ianuarie 1927 ora 9 prin licitațiune publică 95 bucăți arbori (salcâmi, frasin).

Condițiunile de licitațiune se pot vedea în biroul notarial.

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu Art. 71—80 al legii contabilității publice.

INEU, la 2 Ianuarie 1927.

Primar
Gheorghe Pantea.

Notar
Ioan Nistor.

Anunț

„Postul de secretar al Școalei Superioare de Comerț din Lipova, devine vacant pe ziua de 15 Ianuarie 1927. Doritorii-absolvenți ai școalei superioare de Comerț sau liceu-a ocupa acest post, să-și înainteze cererea însoțită de toate actele prevăzute în Statutul Funcționarilor Publici, în cel mai scurt timp posibil, Direcțiunii.

Retribuțiunea este de Lei 4200. — lunar plus sporul 1927.

Sunt preferați candidații cari cunosc dactilografia.”

Diracțiunea.

Primăria comunei Șeitin.

No. 34.
1927.

Publicațiune I.

Primăria comunei Șeitin publică licitațiune minuendă pe ziua de 22 Februarie anul 1927 orele 9 pentru curățirea alor 2 fântâni (bazine), furnizarea a-ler 2 fântâni (sistem „Northun” cu pompă de mână și cu țeviile aparținătoare.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea de altcum în biroul notarial.

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu legea contabilității publice cu oferte închise și sigilate, cari se vor înainta primăriei până în ziua licitațiunei când se va depune și un vadiu de 10% după suma oferită în numerar ori în hârtii de valoare.

Șeitin, la 5 Ianuarie 1927.

Notar
Mica. (ss)

Primar
Gh. Păcarar. (ss)